

Χαιρετισμός του Κοσμήτορα στην ημερίδα «Η έρευνα των αρχαίων συστημάτων ύδρευσης του Πειραιά στο πλαίσιο των έργων του ΜΕΤΡΟ. Μια πρώτη θεώρηση.»

Κύριε Πρύτανη, κυρία πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι,

Εκ μέρους της Σχολής των Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ, συνδιοργανώτριας της σημερινής εκδήλωσης, μαζί με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής, Πειραιώς και Νήσων, σας καλωσορίζω και σας ευχαριστώ που είστε μαζί μας.

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω με δυο λόγια για τη Σχολή μας, η οποία σήμερα αριθμεί πάνω από 2000 προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές. Είναι η αρχαιότερη σχολή μηχανικών της χώρας: υφίσταται ως ακαδημαϊκή οντότητα από το 1887 και έδωσε τα 13 πρώτα της διπλώματα το 1890. Από αυτή την άποψη μπορεί να τη χαρακτηρίσει κανείς ως ένα από τα νεότερα μνημεία της χώρας, αλλά όχι από αυτά που χρειάζονται αναστήλωση.

Στην πραγματικότητα το επίπεδο σπουδών και η διεθνής αναγνώριση της Σχολής είναι υψηλότερα τώρα από ποτέ, παρά τις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στις οποίες ζούμε. Φέτος για Τρίτη συνεχή χρονιά ο έγκυρος οργανισμός QS την κατατάσσει στις 30 κορυφαίες Σχολές Πολιτικών Μηχανικών παγκοσμίως και στις 10 καλύτερες της Ευρώπης. Περηφανευόμαστε ότι στην Ελλάδα καμιά άλλη Σχολή δεν έχει παρόμοια θέση στις διεθνείς κατατάξεις, όπως και κανένα άλλο ίδρυμα της χώρας δεν έχει παρόμοια κατάταξη με αυτή του ΕΜΠ.

Η Σχολή διευρύνει συνεχώς τους ορίζοντές της στην εκπαίδευση και στην έρευνα, και παράλληλα έχει σημαντική προσφορά στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου. Για να περιοριστώ σε κάτι συναφές με το αντικείμενο της ημερίδας, τα τελευταία χρόνια η Σχολή συμμετέχει, μαζί με άλλες Σχολές του ΕΜΠ, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Προστασία των Μνημείων» με δύο κατευθύνσεις: «Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κτιρίων και Συνόλων» και «Υλικά και Επεμβάσεις Συντήρησης».

Στον τεχνολογικό χώρο οι καθηγητές αλλά και οι απόφοιτοι της Σχολής αναλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερες ευθύνες για τα μνημεία. Τέλος υπάρχει σημαντικό ερευνητικό πεδίο, στο οποίο συμμετέχει το καθηγητικό προσωπικό και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μας.

Στην έρευνά μας, σημαντικό κομμάτι έχει πρόσφατα αποτελέσει η ιστορία της τεχνολογίας. Αντιλαμβανόμαστε ότι τα ουσιώδη τεχνολογικά προβλήματα που έχουν σχέση με την κατοικία και τις οδικές, υδραυλικές και υγιεινολογικές υποδομές και εγκαταστάσεις είναι διαχρονικά. Όλοι οι πολιτισμοί που αναπτύχθηκαν σε αυτόν τον τόπο είχαν ουσιώδη συμβολή στην ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών. Τόσο ουσιώδη, που ο Αμερικανός υγιεινολόγος μηχανικός Harold Farnsworth Gray¹ στα μέσα του 20ού αιώνα, αναφερόμενος σε αρχαία έργα στην Ελλάδα, θα πει ότι οι σύγχρονες υδραυλικές τεχνολογίες «όταν εξετάζονται υπό το φως της ιστορίας προκύπτει ότι είναι κάθε άλλο παρά νέες ή πρόσφατες. Πράγματι, υπό το φως της ιστορίας, προκαλεί κατάπληξη, αν όχι πικρία, το γεγονός ότι ο άνθρωπος έχει προχωρήσει τόσο ελάχιστα, ίσως και καθόλου, σε περίπου τέσσερις χιλιάδες χρόνια».

---

¹ Gray, H. F. (1940). Sewerage in Ancient and Medieval Times, *Sewage Works Journal*, 12(5), 939-946.

Είναι πολύ χρήσιμο να μελετούμε τις λύσεις που δόθηκαν από τους αρχαίους μηχανικούς. Μπορεί σήμερα να έχουμε περισσότερα τεχνολογικά μέσα αλλά σε ορισμένα θέματα οι αρχαίοι τα κατάφεραν καλύτερα. Ένα απλό παράδειγμα είναι η αειφορία και η προσαρμοστικότητα των υδροσυστημάτων. Αυτές στην αρχαία Ελλάδα εξασφαλιζόταν με μικρής κλίμακας κατασκευές, πηγάδια και στέρνες, που συνόδευαν τις υποδομές μεγάλης κλίμακας, τα υδραγωγεία. Τη σύγχρονη μεταπολεμική τεχνολογία τείνουμε να τη θεωρούμε ανώτερη, ίσως και άτρωτη, αλλά δεν έχει δοκιμαστεί σε περιόδους παρατεταμένης έντονης κρίσης. Έχουμε δε αρκετές ενδείξεις πως υπάρχουν προβλήματα που ούτε καν τα έχουμε σκεφτεί.

Επομένως η μελέτη των αρχαίων τεχνολογιών, εκτός από την ιστορική και αρχαιολογική αξία, έχει και τεχνολογική αξία. Αντίστοιχα, απαιτεί διεπιστημονική προσέγγιση που να καλύπτει όλες αυτές τις πτυχές του επιστητού. Η μελέτη των αρχαίων έργων ύδρευσης του Πειραιά, τα οποία αποκαλύφθηκαν κατά την κατασκευή του σταθμού μετρό στο Δημοτικό Θέατρο και παρουσιάζονται σήμερα για πρώτη φορά, αποτελούν ένα παράδειγμα τέτοιας διεπιστημονικής προσέγγισης.

Θα ήθελα λοιπόν εκ μέρους της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών να ευχαριστήσω την Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής, Πειραιώς και Νήσων, που έδωσε στη Σχολή μας τη δυνατότητα να συμμετάσχει στη μελέτη των υδροσυστημάτων του αρχαίου Πειραιά. Είμαστε πολύ χαρούμενοι για τη σημερινή συνδιοργάνωση και προσδοκούμε συνέχιση της συνεργασίας με την Εφορεία Αρχαιοτήτων καθώς και την εταιρεία Αττικό Μετρό. Αναμφίβολα, οι πλούσιες πολιτιστικές μας κληρονομίες κάνουν την Ελλάδα ιδανικό πεδίο ολοκλήρωσης τέτοιων συνεργασιών. Η σημερινή ημερίδα αποδεικνύει ότι τα γνωστά μας εμπόδια συγκρότησης συνεργασιών στη χώρα μας μπορούν και να ξεπεραστούν.

Δημήτρης Κουτσογιάννης

15 Μαΐου 2015